

ABONAMENTUL

Un an 120 cor. (60 lei)

„La 60 „ (30 lei)

„La 30 „ (15 lei)

„La 10 „ (5 lei)

„La 50 fil. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garmond:
odată C. 1'50 a doua
și a treia oară C. 1'20

Manuscrite sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII“ Blaj.

Ziar național. — Apare în fiecare zi de lucru.

Cultul eroilor.

În săptămâna trecută am cetit, că în Franța s'a publicat de curând un decret, prin care se fixează la 1 sau 2 Noembrie a fiecărui an ceremonia, care se va celebra în fiecare comună pentru glorificarea celor morți pentru patrie.

Decretul din vorbă e un gând bun, o măsură înțeleaptă și o faptă dreaptă, care va contribui în măsură însemnată la educația masselor în țara, care a putut aduce cele mai mari jertfe de sânge și avere pentru triumfarea dreptății, egalității și a libertății tocmai din motivul, că acolo s'a cultivat cu mai mare atenție sentimentul nobil al admirației pentru cei buni și mari.

A simți pentru patrie și neam, a munci, a suferi, a se lupta și a se jertfi pentru țară, aceasta e datorința tuturor; datorința tuturor însă este să și aprezieze pe fiecare după meritele ce le-a făcut pentru binele obștesc. Aprezieră valorii omenești după fapte și nu după averi, după situație și după legături familiare e caracteristica celor înțelepți, celor limpezi la judecată, a acelor cari nu se învârt în inimi cel puțin un dram din ființa eroilor, cu cari oamenii mari de patimi n'au nimic comun.

La noi a fost binecuvântarea cerului, că în luptele seculare pentru păstrarea ființei noastre, pentru libertatea și independența noastră națională poporul simplu, dar cu un simț, totdeauna a știut pe cine să cintească.

Nu cunosc caz, că poporul să nu-și fi arătat lealitatea și admirația pentru unul, care s'a luptat pentru înfăptuirea idealului național. Numai în vară am avut durerea, că experiez, că conducerea partidului socialist a stat departe de ceremoniile religioase, prin cari se aducea mulțumită lui Dumnezeu, că ne-a ajutat în lupte și se pomenia cu laudă și recunoștință numele marelui luptător, al reposatului Badea George de Bădărești și în comun eroii, cari au murit pentru întregirea neamului.

N'aș aminti cazul, dacă nu mi-s'ar fi spus, că absentarea aceea n'a fost un caz izolat și întâmplător, ci un fapt intenționat și alte din trecut. Dator sunt însă să amintesc de altă parte, că în contactul cu unii mulți membrii de ai numitului partid am aflat sentimente contrare celor manifestate de conducerea lor.

Carlyle, care în cartea sa: „Muncă, sinceritate, tăcere“, are mai multe pagini lămuritoare despre cultul eroilor, scrie în un loc: „Națiunile, cari fac bine cultul eroilor, sunt binecuvântate și biruitoare; națiunile, cari îl fac rău, sunt blestamate și din ce în ce, în toate treburile lor, merg tot mai rău, până ce reaua lor stare, mahnitoare și primejdioasă, ajunge în cele din urmă de neînfrânt cerului și pământului, și așa numita națiune, acum o nefericită adunătură de

necredincioși, izbucnește în tumulturi revoluționare, și ori se reformează, ori se nimiceste... Exemple convingătoare: Rusia și Ungaria!

Cât de trist ar fi, dacă la noi ar începe să se uite cultul eroilor, dacă n'am mai vrea să dăm fiecăru ceeace merită. Cu siguranță, am pierde tot binele, ce-l avem. Sperăm însă, că poporul nostru, ca și cel francez, nu va înceta a fi recunoscător și leal față de adevărații lui binefăcători: de eroii muncii și ai sincerității. (st)

SITUAȚIA.

Știrile mai proaspete nu sunt de ceva importanță pentru situația internațională.

In chestia Fiume

nu s'a strecurat nimic nou din ce s'ar putea prinde intențiile Consiliului suprem, pe urma refuzului categoric a lui Wilson. Deci o declarație a președintelui Consiliului de miniștri italian Nitti, se vede, că pe lângă tot refuzul Americii opinia publică italiană ține morțiș la punctul său de vedere și chiar și bărbați ca Nitti, cari erau la început de altă părere, au trebuit să se alăture la sentimentul public, care nu e aplicat a face pe chestia Fiume nici o concesiune fiind aceasta „o chestie morală de demnitate națională“.

Consiliul suprem a redactat și probabil a și remis delegației bulgare răspunsul la observațiile făcute în tratatul de pace cu

Bulgaria.

Nu a admis modificări nici în clausele teritoriale nici în cele financiare și economice, decât neînsemnate schimbări de procedură în punctul despăgubirilor de războiu. Terminul pentru semnarea tratatului e fixat pe 13 Novembre, și e aproape sigur că Bulgaria nu va mai cerca să se împotrivească înzădar. Va subscrie pacea.

Știrile din

Rusia

vestesc noi succese de ale armateilor lui Denikin și Iudenici. Acest din urmă, prin înaintare, ar fi restabilit de nou legătura cu trupele estoniene, și ar fi atât de sigur, de biruință încât a și desemnat de guvernator al orașului Petrograd pe generalul Vladimirov.

Privitor la pacea cu

Ungaria și Turcia

nu e nimic nou și probabil, că până la sfârșitul anului 1919, nici nu se va putea face, după ce ambele state sunt lipsite de guverne legale, răzimate pe încrederea popoarelor. E de notat, că Spencer Pratt, fostul ambasador al Statelor Unite în Persia, insistă cu mult temei pentru lăsarea și pe mai departe a Constantinopolului și a ținuturilor unde sunt în majoritate în mâinile Turcilor, dar Consilierii francezi, englezi și americani ce s'ar numi pelângă Sultanul, să grijească de asigurarea unui regim liberal și de o bună observare a legilor.

Evacuarea

Provinciilor Baltice

incă nu s'a făcut, dar se speră, că în curând se va face. Guvernul german, strâns cu ușa, a adresat mai nou, ultimul cuvânt către trupele din Baltica, prin care provoacă armata, să nu mai creieze țării noi dificultăți și primejdii, și amenință cu pierderea dreptului de cetățenie pe toți aceia, cari până la 11 Noembrie, nu vor fi trecut hotarele țării.

In România

alegerile sunt ispravite. În vechiul regat, după știrile ce sosesc, alegerile au decurs în cea mai mare liniște. Resultatul se va ști numai Joi seara. În Ardeal alegerile au fost un prilej de sărbătoare națională. Candidații partidului național au reușit pe aproape toată linia. În Bucovina, au fost aleși pretutindeni, candidații partidului democrat de sub șefia dlui Nistor. Despre alegerile din Bucovina până aci nu a sosit nici o știre.

In chestia accidentelor de tren.

Insuportabilele miserii de comunicație și de-sele nenorociri împreunate cu călătoria pe coperișul vagoanelor ne-au silit să scriem în Nr. 211 al ziarului nostru un articol, care ruga creștinește resortul de comunicație să facă tot ce poate și va crede de cuviință, pentru cruțarea vieții călătorilor. Nu știm ce măsuri s'au luat, constatăm însă cu bucurie, că deși călătoria are și azi destule neajunsuri, totuș de atunci nu s'a mai întâmplat nici o nenorocire la podurile de fer, cari stingeau viețile ca niște adevărate ghilotine.

Articolul a mai avut darul de-a primi răspuns și pe cale publică, indirect în interviewul dlui șef de rezort Boilă, publicat în Nr. 198 al ziarului „Patria“ și direct în articolașul cu titlul de mai sus din Nr. 199 al aceluiaș ziar. Nu de dragul certelor inutile, pe cari le-am urgisit totdeauna, ci de dragul adevărului suntem nevoiți să dăm la aceste răspunsuri o mică lămurire (firește, nu în tonul înțepător al confratelui dela Cluj).

Articolul nu s'a scris nici „pentru a influența asupra publicului călător“ — știm și noi, că pe aceasta îl influențează faptele, ce experiază zi de zi mai mult decât orice articol, — și nici nu a „ataca resortul comunicației pe baza unor informații cu totul eronate“. Nu. A fost o expresie palidă a agitației, ce stăpâna sufletele în zilele acelea, pentru a influența asupra celor chemați să ia măsuri, ca în viitor să nu se mai vâpsească vagoanele cu sânge de om. Acesta nu era un atac, ci o datorință, pe care trebuia să o împlinim chiar și în cazul, că numărul nenorocirilor nu a fost 86, cum nu am „afirmat“ nici noi, — spuneam doar' limpede că „se vorbește“ de atâția, dar e „exagerat“, — ci numai 7 (cu 14 morți?) cum pretinde „Patria“. Este doar limpede, că vina pentru nenorociri nu o poartă numai călătorii, cari nu de îmbuibăți ori întrecuți fac călătorii de plăcere pe coperișul vagoanelor, pe scări și tampoane.

Dacă „vagoanele speciale și rezervate există numai în cazuri absolut excepționale“, apoi trebuie să mărturisim, că la noi excepțiunile sunt mai dese decât regula. Aceasta se poate constata în fiecare zi, în oricare gară.

Ne bucurăm că din 20 Septembrie s'a sistat eliberarea de permise. Ne supără însă faptul, că lumea bate străzile Sibiului și Clujului ca și mai înainte căci fără „permis“ nu poate începe nimic.

Că răspunderea pentru toate neajunsurile dela C. F. R. nu o poartă Consiliul nostru Dirigent, o știm. Nici nu dela el se cerea îndreptarea tuturor relelor, ci dela „cei chemați“. S'a atras însă atenția resortului de comunicație asupra situației intolerabile, pentruca să stăruiască pentru sanarea ei acolo, unde va fi necesar. Atâta influență trebuie să aibă.

Aceasta nu însemnă de loc a sămăna neîncredere într'o instituție de stat unde se muncește mult, și pe care am sprijinit-o și noi totdeauna, de câte ori a cerut-o binele public. Dar de altă parte nici „Patria“ nu poate crede, că a închide ochii asupra tuturor neajunsurilor, — chiar și a celor sanabile — este un serviciu adus țării. „Vai celor ce zic răului că este bine“.

Desbinarea noilor provincii?

Am publicat în numărul penultim al „Unirei” comunicatul Consiliului nostru Dirigent referitor la guvernul de militari. Dăm acum comunicatele dlor Nistor și Inuleț, cari răspund Consiliului nostru Dirigent, abținându-ne dela orice comentariu:

Comunicatul d-lui Nistor.

Biroul presei din București transmitându-ne comunicatul biroului presei din Sibiu, în care dă seama de ceea ce crede Consiliul dirigent în privința guvernului central și a alegerilor ce sunt la ordinea zilei în cuprinsul României Mari, în numele Bucovinei ministrul delegat ne autoriză să comunicăm:

„Bucovina vede în guvernul central un organ al României întregi desemnat de Majestatea Sa regele și ca atare îl asigură de tot concursul necondiționat.

În întreaga Bucovină — de la Vatra Dornei până în munții Hutzenesti și la Vișnița — toată populația fără deosebire de naționalitate și confesiune este pe deplin mulțumită și asigurând cea mai deplină lealitate față de tron și încredere față de actualul guvern, cere tot sprijinul pentru satisfacerea nevoilor ei declarând, că va participa la alegeri și a nominat candidați în toate județele: români, nemți, evrei și ucrainieni.

Toată lumea așteaptă cu nerăbdare ziua alegerilor care nu mai poate fi amânată fără pagube mari atât morale cât și politice.

Bucovina este deci în mod hotărât contra amânării alegerilor și avem convingerea deplină că o amânare ar fi dăunătoare nu numai pentru Bucovina dar și pentru vechiul regat.

O schimbare în momentele de față ar putea fi catastrofală.

Luând cunoștință de declarația Basarabiei ne-o asumăm și o subscrim.

Regretăm foarte mult că Ardealul s'a abătut sau e pe cale să se abată dela hotărârile luate în deplin acord în ceea ce privește data alegerilor. Aceasta este părerea noastră și a Bucovinei întregi.

Orice s'ar întâmpla alegerile în Bucovina nu se pot nici amâna nici anula. Ele trebuie să fie făcute cu orice preț la 2 Noemvrie.

Asigurăm tronul că cuvântul regal de libertate va găsi deplină ascultare în alegerile din Bucovina.”
(Biroul presei Cernăuți).

Comunicatul D-lui Inuleț.

Luând cunoștință de comunicatul bioului presei din Sibiu dând seama de părerile Consiliului dirigent, în privința guvernului și situației politice din regat, în numele Basarabiei ministrul delegat ne autoriză să comunicăm următoarele:

Basarabienii au dat întotdeauna tot sprijinul lor guvernului Majestății Sale.

În momentul de față jocul cu schimbarea guvernelor îl considerăm ca primejdios pentru țară și în deosebi pentru Basarabia.

Toți țărani și neamurile străine au declarat, că vor participa la alegeri și amânarea lor în Basarabia ar fi interpretată ca rezultatul unei situații nesigure în aceste părți românești.

Basarabia nu înțelege să se amestece în politica internă a vechiului regat.

Dacă însă ne este îngăduit a ne exprima părerea atunci noi socotim, că și pentru vechiul regat în momentele de față schimbarea guvernului și amânarea alegerilor ar primejdi foarte mult situația.

Părerea noastră este că alegerile neapărat să le facă guvernul actual la 2 Novembre.

Convingerea noastră este, că abținerea dela alegeri a unor organizații politice nu va micșora simțitor nici numărul votanților nici nu va împiedeca incorporarea curentelor de idei din viața politică. Majoritatea deputaților în parlament — și aceasta este esențialul — va fi dată de țările noi alipite și prin urmare jocul politic din vechiul regat nu poate să știrbească autoritatea viitorului parlament.

Asa dar convingerea noastră nestrămutată este că guvernul actual să facă neapărat alegerile în termenul arătat, orice amânare periclitând interesul Basarabiei și României întregi.

Compunerea acestui guvern în mare parte alcătuit din cei mai valoroși șefi ai oștirii române, căreia în primul rând se datorește reintregirea neamului, îi asigură tot așa de mult o deosebită încredere în ceea ce privește libertatea alegerilor dorită întotdeauna de Suveran și repetată în scrisoarea Majestății Sale și pe care Basarabia o va respecta fără rezervă.
(Biroul Chișinău).

Declarațiile dui I. Maniu.

Dl Iuliu Maniu președintele Consiliului Dirigent fiind întrebat de un redactor asupra atitudinii cunoscută a C. D. în chestia alegerilor fixate în comunicatul apărut zilele trecute, a răspuns următoarele:

Comunicatul C. D. este clar și nu mai are nevoie cred de nici-o explicație. Partidul național prin pășirea sa nu a avut în vedere decât să asigure în Camera Constituantă a țării o desfășurare normală a forțelor naționale. Pentru aceasta și-a spus cuvântul păstrându-și deplin imparțialitate față de luptele politice ale partidelor din vechiul regat în care nu se amestecă.

C. D. a voit de-așemenea să arate în mod evident, că pentru eventualele consecințe ce ar urma din actuala stare de lucruri nu are nici-o răspundere îndeplinindu-și această datorie de conștiință.

Orice altă interpretare dată atitudinii C. D. e absolut eronată neavenită. C. D. va vedea firește înainte pentru păstrarea nestrirbită a ordinii la adăpostul ideii de unitate națională și de alipire către Rege. Sunt adevăruri mari ale existenței noastre politice de care oamenii nu se pot atinge. Desordinea nu poate fi o armă politică și sunt încredințat, că nu va fi folosită de nimeni.

Organele C. D. au instrucțiunea și puterea de a lătura cu toate mijloacele orice tentativă, care ar căuta să producă vre-o turburare în teritoriul ce administrează, cu gândul de a slăbi consolidarea noastră internă și mersul normal al lucrurilor. Ordinea săvârșirii alegerilor de pe teritoriul administrat de C. D. este perfect asigurată. („Patria“.

Solidaritatea Banatului.

Dl. Iuliu Maniu, președintele Consiliului Dirigent, a fost Joi în Lugoj, unde i-a făcut o primire cu adevărat entuziastă. Pe la orele 12 din zi s'a ținut o foarte bine cercetată adunare politică în sala „Concordia”, unde după vorbirile candidaților oficiali ai partidului național, dnii Dr. Aurel Valean și Dr. Valeriu Braniste, a vorbit vervai cunoscută și dl Maniu, arătând pasurile Banatului și pașii făcuți de C. D. pentru lecuirea acestora. D. Sa a recomandat sprijinirea candidaților partidului. După adunare reprezentanții autorităților au oferit dlui Maniu un banchet.

Extras din ordonanța

Nr. 21 și 25 (modificată).

1. Vor fi considerați ca infractori;
a) Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica, colporta, comenta în orice chip, știri fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Informațiuni.

— **Numiri:** On. *Laurențiu Nicoară*, din Bistra a fost numit paroh în *Cucerdea română*, iar On. *Petru Gruia* din Șeica mică paroh în *Aiudul de sus*.

— **O scrisoare a Regelui către primul ministru.** Monitorul oficial publică o scrisoare a Regelui datată „Castelul Peleş, 20 Octomvrie 1919”, în care arată rostul guvernului actual, având adevărat să garanteze libertatea alegerilor și își exprimă dorința ca cenzura și legea de asediu să nu fie aplicate decât ca ultimul mijloc în cazuri extreme.

— **Dl Al. V. Voevod** a sosit la București și a luat parte la consiliul de miniștri. Ziarul „Dimineața” dă asupra expozeului dlui Vaida în acest consiliu următoarea informație:

„Din expunerea d-lui Vaida-Voevod, reiese că opinia publică din părțile occidentului urmărește cu un viu interes diferitele faze ale situației politice interne din România.

Vorbind despre tratatul de pace cu Austria, d-l Vaida a împărtășit consiliului convingerea sa că, cu toată bunăvoința cercurilor franceze, clauzele privi-

toare la controlul minorităților și deciziunilor relative la litigiile de teritorii, între români, sârbi și unguri, nu mai pot fi supuse unui nou examen.”

— **Accidentul de tren dela Lugoj.** La mijloc e o crimă. Ancheta făcută de d. Fabiu Rezei, procuror în Lugoj, asupra accidentului de tren dela Lugoj, în care și-a găsit moartea atâtea persoane, a stabilit că nenorocirea se datorește neglijenței funcționarului Gustav Orendt, a mecanicului Enric Quint și a fochiștilor Andrei Nyilaș, Ioan Balint și Francisc Kucsi. Ei au fost arestați.

Ancheta a mai dovedit că nu funcționarul Gustav Orendt a dat la telefon semnalul de plecare a trenului din Balint spre Lugoj ci un criminal care s'a furișat în biroul de mișcare în lipsa funcționarului și a dat semnalul.

Criminalul acesta n'a putut fi descoperit până în prezent. De sigur, însă, că trebuie să fie un fost funcționar maghiar de la c. f.

— **Triumful candidaților oficiali.** Afăm cu bucurie, că în celea mai multe părți au reușit candidații oficiali ai partidului național. Așa în județul Cojocna, Baia mare Oravița, după cum cetim în „Patria”, tot asemenea și în județul Brașovului după mărturisirea „Gazetei Transilvaniei”. Trădătorul Vlaicu Arsen a căzut cu 330 voturi față de 1402 ale Păr. Dr. V. Saftu.

Dintre Blăjeni a mai fost proclamat la Alba-Iulia Dr. Iuliu Maniu, iar la Ormeniș Dr. Al. Rusu în circumscripția Iara a reușit absolventul de teologie Mărie față de profesorul de teologie Dr. Zenovie Păclisanu, ceea ce se explică, pe cât suntem informați, prin demagogia fără seamăn a celui dintâiu.

— **Sosirea părintelui Lucaciu la Gherla.** — Din Gherla se anunță că părintele Vasile Lucaciu a sosit acolo. I-s'a făcut o primire grandioasă de către populație. Au fost de față toți preștii, profesorii și învățătorii, notabilitățile române și studenții în teologie în frunte cu episcopul Hossu. Episcopul a ținut un discurs de bună venire. Lucaciu răspunde în urmă părintele Lucaciu a ținut de pe baloonul reședinței episcopale o cuvântare mulțimei, care l-a aplaudat frenetic. Orașul a fost pavoazat cu drapelul tricolor.

Părintele Lucaciu a plecat apoi în mijlocul ovațiilor populației la Cluj. (Ag. Dacia).

— **Un nou ziar.** S'a anunțat, că s'au pus la capitală bazele unui mare organ politic-independent „AVANTUL”. Suntem informați, că toate pregătirile sunt făcute pentru ca noul ziar să poată apărea în ziua de Duminecă, 2 Nov. prima zi de alegeri.

„AVANTUL” nu are nici un fel de legături cu vreunul din partidele politice existente.

— **Lipsă de cărbuni?** Cetim în „Jurnalul” din București următoarele: „Pe rampele dela Comănești zac peste 500 vagoane cărbuni.

Și ne plângem de lipsă de combustibil. Ba încă se plânge și direcția căilor ferate.”

— **Neputând mulțumi în particular, ne luăm voce pe această cale să aducem mulțumiri prietenilor și binevoitorilor, cari au cercat să ne mângăie prin șire de condolențe ori prin prezența lor la actul înmormântării iubitului nostru defunct Augustin Coltor, Familia.**

Convocare.

Pe ziua de 21 Nov. 919. (sărbătoarea ss. Arhangheli) sunt rugați toți cantorii gr.-cat. și gr.-or din județul Târnava mică a lua parte la „**Intruniunea Cantorală județeană**” ce se va ținea la orele 2 d. a. în școala conf. gr. or. din Cetatea de baltă.

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării.
 2. Alegerea unui președinte, a unui notar și alor 4 membrii în comisie.
 3. Vorbiri și înțelegeri spre folosul și asigurarea viitorului.
 4. Inchiderea adunării.
- Mult On. preoți sunt rugați a aviza cantorii despre aceasta întrunire.

Cetatea de baltă, la 2 Novembre 1919.

Nicolae Tătar

(106) 1-2

cantor gr.-cat.

APARE SUB ÎNGRIJIREA UNUI COMITET.

Redactor responsabil: IULIU MAIOR.

Numărul cenzurat de: Ioan Moldovan.